

přednáší se »Kriminologie« (opět 3 hod. týdně), rozpočtená na dva semestry. Dosud probráno a kriticky posouzeno učení školy klasické a pozitivistické i jejich čelrých representantů, podstata zločinu, odpovědnost mravní i sociální. V dalších přednáškách má býti zkoumán zločin, zejména po stránce psychologické a objasněny příčiny zločinu. Z výsledku tohoto zkoumání hodlá zakladatel a ředitel tohoto ústavu prof. Milota vyvoditi důsledky kriminálně-politické.

Mimo to snaží se prof. Milota svoje výklady také po stránce praktické demonstrovati. K tomuto účelu konají se praktická cvičení, v nichž jsou posluchači, na podkladě skutečných případů (vražda a jiné), upozorňováni na způsob pátrání a zjišťování trest. činů i pachatele, při čemž přihlíží stále k novým objevům a methodám tohoto oboru. Ochotou policej. ředitelství (zejména pol. ředitele Dr. Klímy a oddělení kriminologického), které — jak prof. Milota ve své úvodní přednášce zdůraznil — vyšlo těmto snahám ve všech směrech vstříc, bylo umožněno, aby těmto cvičením byl dán praktický podklad. K tomu účelu dalo pol. ředitelství k dispozici své pěkně zřízené policejní museum, svá zařízení a místnosti ve své nové budově.

Ředitel tohoto ústavu, hodlá v dalším postupu zkoumati jednotlivé trestní případy po způsobu klinickém, pro účely vědecké i praktické (soudu, stát. zastupitelstev, polic. ředitelství) a pořádati praktický výcvik, jak univ. posluchačů, tak i orgánů, kterým je svěřen výkon trestní represe.

Prof. Milota založením tohoto ústavu, obohatil právnickou fakultu univ. Komenského v Bratislavě, opět o jeden velmi cenný ústav jediný, jemuž podobným se nemůže pochlubit ještě žádná universita, v Čsl. republice. (Doposud jen v Praze ve formě kriminologického kursu, založeného letos prof. Dr. Miříčkou). Úspěch tento budiž prof. Milotovi přičten k jeho dobru tím více, poněvadž právnická fakulta ještě do nedávna těžce zápasila s nedostatky místností a dnes, hlavně přičiněním jeho a prof. sboru, může se již pochlubiti s ústavu takové hodnoty, jako je tento.

Doposud v začátcích, ale zájem, který se jeví o tuto činnost prof. Miloty, svědčí o jeho potřebě a také zdu. —era.

LITERATURA.

Revue internationale de la théorie du droit. Roč. I. Seš. 1. Ku zprávě uveřejněné v minulém čísle dodávám stručný referát o jednotlivých příspěvcích 1. sešitu Revue.

Kelsen: Podstata státu. Stát je řád lidského jednání a to řád normativní. Specifická existence právního řádu spočívá v platnosti norem. Státní řád pokládá se za normativně platný jen tehdy, když skutečné jednání lidské odpovídá jeho obsahu alespoň do určité míry. I cestou empirickou dojde se k syrehu naznačenému pojmu: Ve skutečnosti existují pouze lidská jednání. Teprve existence normy umožní nám přičítati jednotlivé úkony lidí státu. Stát jako subjekt těchto úkonů je personifikovaným výrazem pro jednotnost právního řádu.

Od ostatních společenských útvarů rozeznává se stát tím, že je řádem donucovacím. Donucovací aparát a právní řád jsou totožny. Spjetí dvou skutkových dějů pomocí výrazu »má býti« nazýváme přičítáním. Je to analogie kausalit v oboru věd přírodních. Subjektivní právo plyne z pojmu právní povinnosti. Je to právní norma ve vztahu k určitému jednotlivci. Každá norma stanoví povinnost, avšak z každé normy neplyne oprávnění.

Stát a právo jsou pojmy splývající, identické. Stát je pouze personifikací právního řádu. Dualismus, jež konstruuje panující nauka mezi státem a právem, je příkladem, jak je možno chybně zdvojiti předmět poznávání.

Bonnard: Nauka Duguítova o právu a státu. Bonnard snaží se shrnouti stručně ve svém článku celý obsah učení Duguítova, jehož

jediným cílem jest dokázat, že stát je omezen, vázán právem. Pojednává postupně o třech základních bodech Duguitova učení: o pojmu práva objektivního, práva subjektivního a státu.

Normy právní jsou zvláštním druhem norem sociálních, t. j. takových, jichž zachovávání jest nutno k udržení společenského celku. Charakteristickým pro normy právní je, že sankcí proti jejich porušení je reakce společensky organisovaná. Právo objektivní počne existovati od toho okamžiku, kdy jednotlivci jsou si vědomi, že reakce proti porušení norem musí býti společensky organisována. Ve společnostech primitivních tato reakce organisuje se mimo stát, v dobách moderních jest organisována ve státě a od státu. Právo tedy existuje před státem a mimo stát.

Duguit odmítá běžnou konstrukci pojmu práva subjektivního a to na základě psychologického rozboru právního jednání. Právní účinek právního jednání není totiž důsledkem subjektivního práva jedné strany, nýbrž plyne z objektivního práva, kterému jsou obě strany podrobeny. Pro pochopení právních jednání jednostranných není potřeba konstruovati nějakou vyšší vůli, a také stát nemusí mít subjektivních práv zvláštní povahy, t. j. suverenity. Je zbytečno proto konstruovati stát jako právníckou osobu. Není-li suverenity, může býti právo nadříceno státu.

Pojem státu musí býti odvozen pouze na základě fakt, která lze ve skutečnosti pozorovati. O státu lze mluvit tam, kde ve skupině lidí, žijících na určitém území, utvoří se rozdíl mezi vládnoucími a ovládanými. Moc nejsilnějšího charakterisuje stát a liší jej od ostatních společenských skupin. I tato nejsilnější moc jest však vázána právem. Stát není suverenní a není právníckou osobou už proto, že tu není kolektivní vůle. Ve státě existují pouze vůle jednotlivců a to vůle vládnoucích. Poněvadž tyto vůle jsou jako všechny jiné podrobeny objektivnímu právu, musí i stát nutně býti vázán právem.

Maggiore: Čistá právní věda a její meze. Stručný článek obsahuje několik myšlenek autorových o právu a právní vědě: Není práva přirozeného, jest pouze právo pozitivní. To obsahuje nejen *ius scriptum*, nýbrž i právo, které existuje ve vědomí toho kterého národa. Pojem práva měnil se s rozvojem právní vědy. Právní věda počíná teprve s dogmatikou, Iheringem. Vadou dogmatické metody je, že vidí objektivní právo pouze v zákonech, a dále, že pracujíc s abstraktními a všeobecnými pojmy, ztrácí s dohledu konkrétní obsah práva. Dogmatika, čistá právní věda vzdaluje se praktického života. Právní věda však musí zachycovati právo v plné jeho životnosti, musí to býti *ars aequi et boni*. Tuto úlohu má právní filosofie, která se obírá právem jednak jako vnitřním projevem vědomí, jednak jako vrchším projevem dějin. Teprve pomocí právní vědy filosofické či právní filosofie dostane se abstraktní právní věda dogmatická do styku s konkrétním životem. Filosofie právní je zároveň teorií i praxí, systemem pojmů a systémem života.

Pitamic: Nesprávné úsudky jako zdroj omylů v teoriích o státu. Při rozboru každého pojmu nutno zachovávati tyto dvě stěžejní zásady: každý znak pojmu jest posuzovati jen ve spojení s ostatními a dále všem znakům pojmu jest přikládati stejnou důležitost. Zachovávání těchto dvou zásad při rozboru pojmu státu odstraní chaos v teoriích o státu.

Právo je souhrn norem, jichž zachovávání je uloženo pod pohrůžkou donucení. V této definici jsou znaky vynutitelnost a norma stejně důležité. Chybuje proto teorie, která klade hlavní důraz na slovo vynutitelnost a směřuje právo s násilím. Chybuje i teorie normativní, která zdůrazňuje znak norma. Zapomíná, že právní pravidlo musí býti v určitém poměru ke své realizaci, musí býti účinné. Lidé se musí skutečně chovati tak, že jejich jednání odpovídá právním normám. Aspoň základní normy o organisaci státu musí býti ve sku-